

DOLOČILA ZA ZAŠČITO ZGODOVINSKIH JEZIKOVNIH MANJŠIN

ZAKON OBJAVLJEN V URADNEM LISTU REPUBLIKE ITALIJE 20. DECEMBRA 1999, ŠTEV. 297

1. ČLEN

1. Uradni jezik Republike Italije je italijanščina.
2. Republika, ki vrednoti jezikovno in kulturno izročilo italijanskega jezika, promovira tudi vrednotenje jezikov in kultur, ki jih ščiti ta zakon.

2. ČLEN

1. Z uresničitvijo 6. člena ustave in v skladu s splošnimi načeli, ki so jih določili evropski in mednarodni organizmi, republika ščiti jezik in kulturo albanskih, katalonskih, germanskih, grških, slovenskih in hrvaških prebivalcev ter tistih prebivalcev, ki govorijo francoski, franko-provansalski, furlanski, ladinski, okcitanški in sardinski jezik.

3. ČLEN

1. Pokrajinski svet, potem ko je slišal za mnenje občin, na predlog najmanj 15 odstotkov državljanov, vpisanih v volilne sezname in bivaajočih v zadevni občini, ali na predlog tretjine občinskih svetovalcev omenjenih občin, določi seznam občin oziroma delov občin, na katerem se uveljavljajo določila o zaščiti zgodovinskih jezikovnih manjšin, ki jih navaja ta zakon.

2. V primeru, da ni izpolnjen nobeden od pogojev iz 1. odstavka in da na ozemlju neke občine živi ena od jezikovnih manjšin, določenih v seznamu 2. člena, se postopek začne, če se zanj izreče prebivalstvo s posebnim referendumom, ki ga sprožijo upravičenci in ki poteka v skladu z veljavnimi občinskimi statuti in pravilniki.

3. V primeru, da so jezikovne manjšine, navedene v 2. členu, prisotne na ozemlju različnih pokrajin ali dežel, lahko ustanovijo telesa za koordinacijo in predloge, ki jih krajevne ustanove lahko priznajo.

4. ČLEN

1. V vrtcih občin, o katerih je govor v 3. členu, sta pri jezikovni vzgoji poleg italijanskega jezika predvidena učenje lokalnega jezika in njegova raba pri vzgojnih dejavnostih vrtca. V osnovnih šolah in v nižjih srednjih šolah je predvidena tudi raba manjšinskega jezika kot učnega jezika.

2. Osnovne in nižje srednje šole v skladu z določili 1. odstavka 3. člena tega zakona pri izvajanju organizacijske in didaktične avtonomije, kot jo določata 8. in 9. odstavek 21. člena zakona z dne 15. marca 1997, šte. 59, v mejah šolskega urnika, določenega na vsedržavni ravni, in ob spoštovanju določil o službenih obvezah učnega osebja, ki izhajajo iz vsedržavnih kolektivnih delovnih pogodb, z namenom, da zagotovijo učenje jezika manjšine, določijo, tudi na osnovi zahtev staršev, podrobnosti v zvezi s potekom pouka jezika in kulturnih tradicij krajevnih skupnosti, določijo roke in metodologijo ter kriterije za ocenjevanje učencev in postopek za zaposlitev kvalificiranega učnega osebja.

3. Šolske ustanove, navedene v 2. odstavku, lahko na osnovi 10. odstavka 21. člena zakona z dne 15. marca 1997, šte. 59, posamezno ali v medsebojnem sodelovanju, razširijo ponudbo izobraževanja tudi na odrasle. V okviru izvajanja avtonomije na področju raziskovanja, eksperimentiranja in razvoja, na osnovi 10. odstavka 21. člena, lahko šolske institucije, tudi v medsebojni povezavi, izvedejo pobude na področju preučevanja jezikov in kulturnih tradicij pripadnikov priznane jezikovne manjšine na osnovi 2. in 3. člena tega zakona ter skrbijo za izobraževanje in izpopolnjevanje šolnikov, zadolženih za te predmete. V ta namen lahko šolske ustanove sklepajo konvencije na osnovi 12. odstavka 21. člena omenjenega zakona šte. 59 iz leta 1997.

4. Šolske institucije same uresničujejo pobude, ki jih predvidevata 2. in 3. odstavek tega člena, ter se pri tem poslužujejo razpoložljivega osebja, finančnih dotacij dodeljenih na osnovi 5. odstavka 21. člena zakona z dne 15. marca 1997, šte. 59, ter dodatnih sredstev, ki jih pridobijo s konvencijami, pri čemer se uresničevanje tega zakona vključuje v seznam prioritet, ki jih določa omenjeni 5. odstavek. Pri dedeljevanju sredstev na osnovi 5. odstavka 21. člena zakona z dne 15. marca 1997, šte. 59 se upoštevajo dodatne prioritete, ki jih določa ta odstavek.

5. Ob predpisu starši sporočijo zainteresirani šolski ustanovi, ali se nameravajo poslužiti pouka jezika manjšine za svoje otroke.

5. ČLEN

1. Minister za šolstvo z odlokom določi splošne kriterije za uresničevanje določil 4. člena in lahko spodbuja ter uresničuje državne in krajevne projekte na področju preučevanja jezikov in kulturnih tradicij pripadnikov priznane jezikovne manjšine na osnovi 2. in 3. člena tega zakona. Za uresničevanje teh projektov je predviden izdelek 2 milijardi lir letno, začeni z letom 1999.

2. Osnutke odlokov, ki jih določa 1. odstavek, pošljejo parlamentu za mnenje pristojnih parlamentarnih komisij, ki se lahko izrečejo v 60 dneh.

6. ČLEN

1. Univerze v zainteresiranih deželah, na osnovi 6. in 8. člena zakona z dne 19. novembra 1990, šte. 341, v okviru svoje avtonomije in rednih proračunskih sred-

stev, sprejmejo vse pobude za omogočanje znanstvenih raziskav ter kulturnih in izobraževalnih dejavnosti v podporo namembnostim tega zakona, vključno z ustanovitvijo tečajev jezika in kulture jezikov, navedenih v 2 členu.

7. ČLEN

1. V občinah, o katerih je govor v 3. členu, lahko člani občinskih svetov in drugih kolektivnih upravnih organov pri delovanju le-teh uporabljajo zaščiteni jezik.

2. Določilo iz 1. odstavka se razširi na svetovalce gorskih skupnosti, pokrajin in dežel, na katerih ozemlju so občine, v katerih je priznan manjšinski jezik, za katerega je predvidena zaščita, če prebivalstvo slednjih dosega najmanj 15 odstotkov celotnega prebivalstva.

3. Kadarkoli eden ali več članov kolektivnih organov, o katerih je govor v 1. in 2. odstavku, izjavi, da ne pozna manjšinskega jezika, za katerega je predvidena zaščita, mora biti zagotovljen takojšen prevod vsebine posega v italijanščino.

4. Če so listine, namenjene javnosti, sestavljene v dveh jezikih, imajo pravno veljavnost samo akti in sklepi, ki so napisani v italijanskem jeziku.

8. ČLEN

1. V občinah, o katerih je govor v 3. členu, lahko občinski svet zagotovi tudi objavo uradnih državnih, deželnih in krajevnih aktov kot tudi objavo aktov javnih organov z drugih področij v zaščitenem jeziku, pri čemer grede stroški za to objavo v breme občinskega proračuna, če za ta namen niso predvideni drugi viri. Ob vsem tem pa imajo zakonito vrednost izključno akti, ki so napisani v italijanskem jeziku.

9. ČLEN

1. Ob potrditvi veljavnosti določil 7. člena, je v uradih javnih uprav v občinah, o katerih je govor v 3. členu, dovoljena ustna raba zaščitenega jezika. Vojska in sile državne policije so izključene od uveljavljanja tega določila.

2. Da bi se lahko dejansko uveljavile pravice, o katerih je govor v 1. odstavku, javne uprave, tudi s konvencijami z drugimi ustanovami, zagotovijo prisotnost osebja, ki lahko odgovarja na prošnje občanov v zaščitenem jeziku. V ta namen je pri predsedstvu vlade - uradu za deželne zadeve ustanovljen Državni sklad za zaščito jezikovnih manjšin s finančno dotacijo 9 milijard lir, začeniši z letom 1999. Ta sredstva, ki nikakor ne morejo preseči navedene vsote, se letno delijo z odlokom predsednika ministrskega sveta, potem ko so se o tem izrekle zainteresirane uprave.

3. V postopkih pred mirovnim sodnikom je dovoljena raba zaščitenega jezika. V veljavi ostanejo določila 109. člena kazenskega postopnika.

10. ČLEN

1. V občinah, o katerih je govor v 3. členu, lahko ob uradnih toponimih, občinski sveti v skladu z določili deželnega zakona odobrijo tudi uporabo toponimov, ki so v skladu s tradicijo in krajevnimi običaji.

11. ČLEN

1. Prebivalci, ki pripadajo skupnostim, o katerih je govor v 2. in 3. členu, in živijo v občinah, o katerih govori 3. člen, in katerim je bil spremenjen priimek ali ime pred začetkom veljave tega zakona, ali jim je bilo v preteklosti onemogočena dodelitev lastnega imena v jeziku manjšine, imajo pravico, da se jim na podlagi ustrezne dokumentacije povrne njihova prvotna oblika. Vrnitev prvotnega priimka velja tudi za potomce zainteresiranih oseb, ki niso polnoletni, za polnoletne pa, če so k temu dali svoj pristanek.

2. V primerih, o katerih je govor v 1. odstavku, je treba v prošnji navesti ime ali priimek, ki ga prosilec želi dobiti. Prošnjo, kateri je treba priložiti rojstni list, je treba predložiti županu občine, v kateri ima prosilec stalno bivališče, župan pa jo mora po uradni dolžnosti posredovati prefektu. Če so izpolnjeni pogoji iz 1. odstavka, izda prefekt dekret o vrnitvi prvotnega imena ali priimka. Za člane iste družine je dovolj en sam dekret. V primeru zavrnitve prošnje je možno v roku tridesetih dni od prejema obvestila vložiti pritožbo na Ministrstvo za pravosodje, ki se nato odloči na osnovi predhodnega mnenja Državnega sveta. Postopek je brezplačen in mora biti zaključen v devetdesetih dneh od dneva vložitve zahteve.

3. Matični uradi zainteresiranih občin poskrbijo za zabeležbo sprememb, do katerih je prišlo zaradi izvajanja določil iz tega člena. Vse ostale sezname, spiske in imena mora po uradni dolžnosti popraviti občina ali druge pristojne uprave.

12. ČLEN

1. V konvenciji med ministrstvom za zveze in podjetjem, ki ima v zakupu javno radiotelevizijsko službo ter na zadevni pogodbi o tej službi so zagotovljeni pogoji za zaščito jezikovnih manjšin na območjih, kjer so le-te prisotne.

2. Zainteresirane dežele lahko prav tako sklepajo posebne konvencije s podjetjem, ki ima v zakupu javno radiotelevizijsko službo za novinarske in druge sporede v zaščiteneh jezikih v okviru deželnih radijskih in televizijskih sporedov omenjene družbe; v isti namen lahko dežele sklepajo posebne konvencije s krajevnimi postajami.

3. Za zaščito jezikovnih manjšin v okviru sistema medijev je pristojen urad za jamstvo v komunikacijah, določen z zakonom z dne 31. julija 1997, št. 249, pri čemer ostanejo v veljavi funkcije usmerjanja, ki jih ima parlamentarna komisija za usmerjanje in nadzor nad radiotelevizijskimi službami.

13. ČLEN

1. Dežele z navadnim statutom prilagodijo, v zadevah, za katere so pristojne, svojo zakonodajo načelom, ki jih določa ta zakon. Izjemo predstavljajo že veljavna deželna zakonodajna določila, ki za jezikovne manjšine predvidevajo ugodnejše pogoje in niso v nasprotju z načeli tega zakona.

14. ČLEN

1. Na podlagi objektivnih kriterijev lahko dežele in pokrajine, v katerih so prisotne jezikovne skupnosti, o katerih je govor v 2. členu, določijo prispevke za založništvo, za časopise in privatne radiotelevizijske postaje, ki uporabljajo enega od jezikov, ki so zaščiteni, pa tudi za priznana in v teritoriju zakoreninjena društva, ki imajo za cilj zaščito jezikovnih manjšin.

15. ČLEN

1. Poleg določil 1. odstavka 5, člena in 2. odstavka 9. člena, gredo stroški krajevnih uprav za izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz pričujočega zakona, v breme države do višine 8.700.000.000 lir letno, začeniši z letom 1999.

2. Vpis predvidenih stroškov za potrebe, o katerih je govor v 1. odstavku, v proračune javnih ustanov je možen šele po predhodni razdelitvi sredstev, o katerih je govor v istem odstavku, med zainteresirane krajevne ustanove in na osnovi ustreznega dekreta predsednika ministrskega sveta.

3. Sredstva, ki so bila porazdeljena v smislu 2. odstavka, se izplačajo na osnovi točnega obračuna z navedbo razlogov za poseg in z utemeljitvijo višine stroškov, ki ga predstavi pristojna krajevna ustanova.

16. ČLEN

1. Dežele in pokrajine poskrbijo za ustanovitev ustreznih inštitutov za zaščito jezikovnih in kulturnih tradicij prebivalcev, ki jih predvideva ta zakon, oziroma spodbujajo ustanovitev samostojnih oddelkov pri že obstoječih krajevnih kulturnih inštitucijah. Stroški za to gredo v breme deželnih in pokrajinskih proračunov.

17. ČLEN

1. Predpisi za udejanjenje tega zakona so sprejeti v roku šestih mesecev od dneva, ko je bil le-ta sprejet in po predhodnem mnenju zainteresiranih dežel.

18. ČLEN

1. V deželah s posebnim statutom je izvajanje ugodnejših določil, ki jih predvideva ta zakon, prepuščeno predpisom za udejanjanje zadevnih statotov. V vel-

javi ostajajo vsa zaščitna določila v deželah s posebnim statutom ter v avtonomnih pokrajinah Trident in Bocen.

2. V deželah s posebnim statutom, ki še niso odobrile zaščitne zakonodaje, se do vstopa v veljavo določil 1. odstavka uveljavljajo določila tega zakona.

19. ČLEN

1. Republika Italija spodbuja, na način in v obliki, ki ju bodo določale posebne konvencije in s težnjo po recipročnosti s tujimi državami, razvoj jezikov in kultur, določenih v 2. členu, razširjenih v tujini, v primeru, ko so državljani omenjenih skupnosti ohranili in razvili izvorno družbeno-kulturno in jezikovno identiteto.

2. Ministrstvo za zunanje zadeve spodbuja sklenitev primernih sporazumov z drugimi državami, da bi zagotovilo ugodne pogoje za italijanske skupnosti, ki so prisotne na njihovem teritoriju in za širitev italijanskega jezika in kulture. Republika ptav tako omogoča čezmejno in medregijsko sodelovanje tudi v okviru programov Evropske unije.

3. Vlada predstavi parlamentu letno poročilo v zvezi z izvajanjem obveznosti tega člena.

20. ČLEN

1. Sredstva za kritje obveznosti tega zakona, ki so ocenjena v 20.500.000.000 lir letno začnši z letom 1999, se za triletje 1998-2000 zagotovijo iz proračunske postavke zakladnega ministrstva "Posebni sklad", ki je predvidena v finančnem zakonu za leto 1998, pri čemer se delno - v višini 18.500.000.000 uporabi ustrezen sklad Predsedstva ministrskega sveta in v višini 2.000.000.000 lir sklad Ministrstva za šolstvo.

2. Ministrstvo za zaklad, finance in gospodarsko načrtovanje je pooblaščno, da s svojimi odloki poskrbi za potrebne spremembe v bilanci.